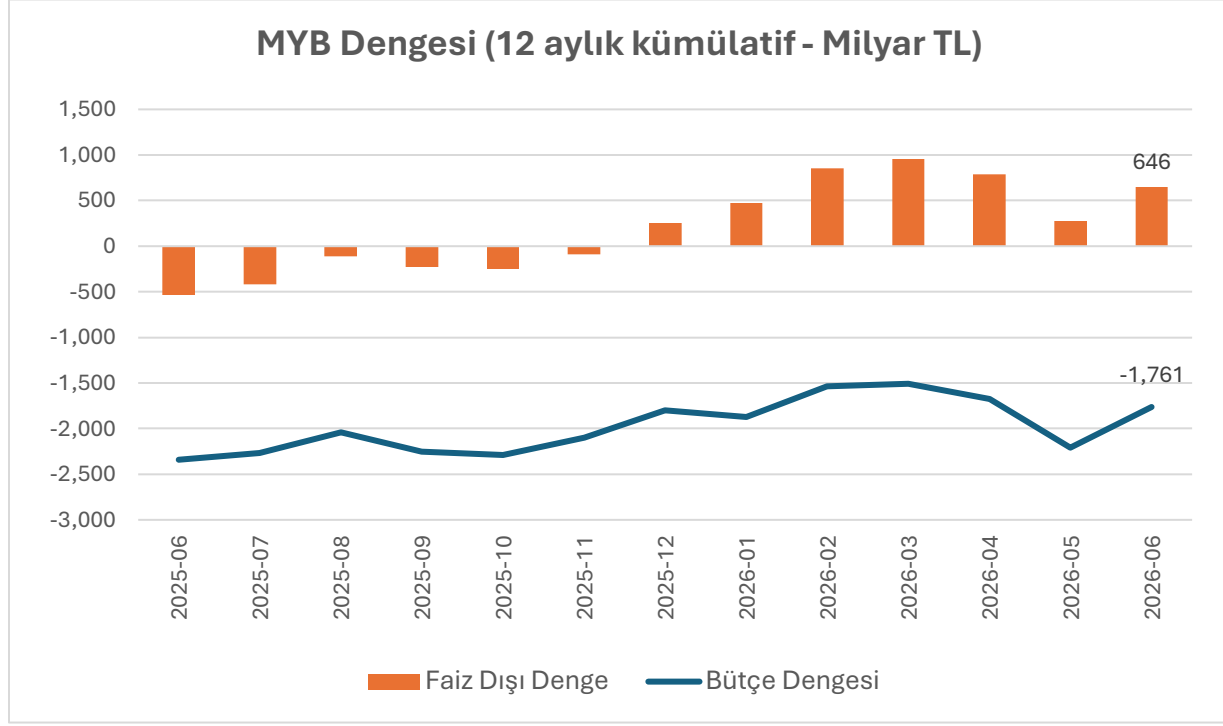

Kamu Maliyesi Değerlendirme Notu¹

Sayı: 2 | 21 Temmuz 2026

Görünüm

Kaynak: HMB verileri üzerinden TEPAV Hesaplamaları

Merkezi Yönetim Bütçesi

1. 2025 yılının ilk yarısında 980 milyar TL olan merkezi yönetim bütçe açığı, 2026 yılında yüzde 3,8 düşüşle 943 milyar TL seviyesinde gerçekleşmiştir. 2025 yılının aynı döneminde 131 milyar TL olan faiz dışı fazla 521 milyar TL'ye yükselmiştir. Gelirlerdeki dönemsel artışın harcamalardaki artışın üzerinde gerçekleşmesi, bütçe performansında iyileşmeye yol açmıştır.
2. 2026 haziran ayı itibarıyla 12 aylık toplam bütçe açığı 1,76 trilyon TL, faiz dışı fazla ise 646 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Bu veriler Orta Vadeli Programda GSYH'ye oranla yüzde 3,5 olarak hedeflenen bütçe açığına karşılık 12 aylık gerçekleşmenin yüzde 2,3 olduğuna, denk olarak öngörülen faiz dışı dengenin ise yüzde 0,8 fazla verdiği işaret etmektedir.
3. Dönemsel olarak (ocak-haziran) toplam bütçe harcamalarındaki artış %32,7 seviyesindedir. Haziran sonu itibarıyla toplam harcamaların üçte birini oluşturan personel (sosyal güvenlik prim ödemeleri dahil) giderleri ise geçen yılın ilk yarısına göre yüzde 43,4 artarak enflasyonun üzerinde

¹ TEPAV Kamu Maliyesi Değerlendirme Çalışma Grubu tarafından hazırlanmıştır. Çalışma Grubu Burcu Aydın, M. Coşkun Cangöz, Güven Sak ve H. Hakan Yılmaz'dan oluşmaktadır.

gerçekleşmiştir. Benzer şekilde mal ve hizmet alım giderleri de girdi maliyetlerindeki artışın etkisiyle bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 44,8 oranında artmıştır. Buna karşılık, deprem kaynaklı yeniden inşaat ödeneklerindeki azalmanın ve harcama programının da etkisiyle, sermaye giderleri (yatırımlar) geçen yılın aynı dönemine göre sadece yüzde 7,3 oranında artmış ve 173 milyar TL'den 116 milyar TL'ye düşmüştür. Bu dönemde cari transferlerdeki artış oranı da uygulanan nakit programının etkisiyle yüzde 24 seviyesinde sınırlı artış göstermiştir.

4. Yüksek enflasyon ve borç portföyünün risk yapısına bağlı olarak, 1,5 trilyon TL'ye yaklaşan faiz ödemeleri bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 31,7 oranında artmıştır.

5. Vergi gelirleri, ağırlıklı olarak kayıt dışılıkla mücadelede uygulanan politikalara bağlı olarak geçen yılın ilk altı ayına kıyasla yüzde 38,7 oranında artış göstermiştir. Öte yandan, aynı dönemde ABD-İran savaşı nedeniyle artan petrol fiyatlarını sübvansetmeye yönelik olarak uygulanan eşel-mobil sisteminin etkisiyle toplam ÖTV tahsilatındaki artış yüzde 8,5 ile sınırlı kalmıştır. Bu dönemde petrol ve doğal gaz ürünlerinden tahsil edilen ÖTV ise geçen yılın ilk altı ayına kıyasla yüzde 34,1 oranında düşüş kaydetmiştir. 2026 yılının ayırt edici özelliği dolaylı vergilerin toplam talepteki daralma, servet etkisi ve eşel mobil uygulamasıyla yavaşlaması ve %30 artış göstermesidir. Vergi gelirlerini yukarı çeken artışa esas olarak gelir vergisi tevkifatı neden olmuştur.

6. Vergi dışı gelirler yılın ilk altı ayında geçen yıla göre yüksek performans göstermiştir. Vergi dışı toplam gelirler yüzde 41,2 seviyesinde artarken en büyük katkı faiz, pay ve cezalar kaleminden (%53,6) gelmiştir.

7. Manşet verilerindeki iyileşmeye rağmen, bütçe performansı esas olarak yatırım ve transfer harcamalarındaki kısıtlamalardan kaynaklandığı için enflasyon ve risk göstergeleri ve beklentiler üzerindeki olumlu etkisi sınırlı kalmıştır.

Hazine Borç Durumu

7. Yılın ilk altı ayında Hazine 38,8 milyar TL net dış borç ödeyici olmuştur. Ancak bu durum esas olarak 25 Haziran'da uluslararası sermaye piyasalarında ihraç edilmiş olan 2,75 milyar ABD Doları tutarındaki kira sertifikasına (sukuk) ilişkin tutarın 2 Temmuz'da Hazine hesaplarına girmiş olmasından kaynaklanmıştır. İç borç kullanımı 2,65 trilyon TL'ye ulaşarak geçen yılın ilk yarısına göre yüzde 65,6 oranında artarken iç borç ödemesinin yüzde 538,6 artmasına bağlı olarak net iç borç kullanımı 1,3 trilyon TL'den 850 milyar TL'ye gerilemiştir.

8. Faiz dışı fazla 2025 yılına göre büyümüş olsa da faiz ödemelerindeki ve iç borç anaparasındaki artışın kısmen Hazine kasa bakiyesinden karşılanmış olmasına bağlı olarak 2025 yılından 957 milyar TL olarak devredilen kasa bakiyesi, 748 milyar TL'ye gerilemiştir.

9. Merkezi yönetim borç stoku Haziran 2026 itibarıyla 15 trilyon TL seviyesine yakınsamıştır. Geçen yılın aynı dönemindeki 11,5 trilyon TL'lik seviyeye göre yüzde 30,8'lik bir artış söz konusudur. Borç stoku GSYH'ye oran olarak uluslararası seviyelerin altında kalmaya devam etse de portföyün yalnızca yüzde 27'sinin TL cinsinden ve sabit faizli olması döviz kuru, altın, faiz ve enflasyon şoklarına karşı kırılganlığı artırırken mali alanı da kısıtlamaktadır.

10. Merkezi yönetim borç stokunun GSYH'ye oranı nispeten düşük olsa da, Türkiye Varlık Fonu (TVF)'nin Hazine garantili ve garantisiz borçları; kamu tarafından risklerin üstlenildiği gelir garantili KÖİ projeleri ve borç üstlenim taahhütleri; SGK açıkları; başta BOTAŞ olmak üzere enerji KİT'leri ve TCDD olmak üzere KİT'lerden kaynaklanan finansal riskler; Hazine destekli KGF, tarımsal yatırım ve işletme kredileri, kamu bankalarının Hazine destekli kredi paketleri ve TESKOMB kefaleti nedeniyle oluşan koşullu yükümlülükler; afet fonu gibi borçlanma yetkisi verilen kuruluşların olası yükümlülükleri şeffaf bir şekilde raporlanmamaktadır. Bu nedenle mali risklerin gerçek boyutunu ve borç stoku üzerindeki olası etkilerini tam olarak değerlendirmek mümkün bulunmamaktadır.

Ne Yapmalı?

11. Bu dönemde maliye politikasının amacı - toplam talebin de gerilemesi ile beraber başta istihdam olmak üzere risk alanları dikkate alındığında- harcamayı kıstak değil, kaynakları enflasyon yaratmadan üretkenliği artıracak alanlara ve eşitsizliği azaltacak sosyal programlara kanalize etmektir. Bu çerçevede:

- Yatırım harcamalarının ötelenmesinden kamunun verimsiz tüketim harcamaları sınırlandırılmalıdır. Bununla birlikte, kapasite yaratma etkisi sınırlı ve önceliği olmayan yatırım projelerine yönelik bir yatırım program rasyonalizasyonu hızla yapılmalıdır.
- Bütçe kaynakları verimlilik ve istihdam artışı sağlayacak, Türkiye'nin ithalat bağımlılığını azaltacak yatırımlara yönlendirilmelidir.
- Öncelikli olarak tarım ve sanayi politikaları gözden geçirilmeli, teşvik ve sübvansiyonlar kalkınma hedeflerine uygun olarak belirlenmelidir.
- Dolaylı vergilerin (KDV, ÖTV) ağırlığının azaltılmasını, vergi istisna ve muafiyetlerinin sadeleştirilmesini, vergi tabanının genişletilmesini ve toplumsal refahın önceliklendirilmesi gözetecek kapsamlı bir vergi reformu ekonomik ve sosyal kesimlerle tartışmaya açılmalıdır.
- Vergi denetimleri, yapay zekâ destekli izleme araçlarıyla daha etkin hale getirilmeli ve kayıt dışı ekonomiyle mücadele güçlendirilerek hem vergi tabanı genişletilmeli hem de rekabet ortamı iyileştirilmelidir.

12. Yönetilen ve yönlendirilen fiyatlara ilişkin kararlar kurala bağlı, öngörülebilir ve enflasyonla mücadeleyi destekleyici yönde olmalıdır. Enflasyonda atalet yaratan fiyatlama davranışlarının giderilmesi için rekabet ortamının iyileştirilmesi ve özel sektörle uzlaşma çabalarına girişilmesi gerekmektedir.

13. Mali şeffaflık güçlendirilmelidir. KÖİ'lere sağlanan garantilerle ilgili detaylı envanter ve stres testleri yayımlanmalı, yeni KÖİ projeleri için mali risk analizi zorunlu hale getirilmeli ve ihale süreçleri şeffaflaştırılmalıdır. Bütçe dışı koşullu yükümlülükler bütçe üzerine gelebilecek olası yükleri de içerecek şekilde raporlanmalıdır. Yine bu kapsamda Hazine mali raporları da çizgi altı kalemlerdeki artışları da verecek şekilde detaylandırılmalıdır.

14. Bütçe kapsamı genişletilerek bütçe dışı harcama yaratan ve gelir elde eden döner sermayeli işletmeler, sosyal yardımlar, özel hesaplar ve benzeri uygulamalar bütçe içine alınmalı ve/veya bütçe ile birlikte hizmet programları bazında düzenli raporlanmalıdır. Koşullu yükümlülük oluşturan ve borç idaresinin tek elden yönetimi ilkesine aykırılık teşkil eden TVF, Kentsel

Dönüşüm Başkanlığı ve Afet Yeniden İmar Fonu (AYİF) gibi kurumların borçlanma yetkisi kaldırılmalıdır.

15. Mali politika için kamuoyunun kolaylıkla izleyebileceği ve hesap sorulabilirliği sağlayan mali kural bazlı bir izleme değerlendirme yapısı geliştirilmelidir. Orta vadeli bir borç/GSYH hedefi, program tanımlı denge veya yapısal açık hedefi gibi bir mali kural çerçevesi, para politikasındaki enflasyon hedefine paralel bir işlev görerek mali beklentilerin çöpalanmasını sağlayacaktır.